

Oslo, 20. april 2023

Stortingets energi- og miljøkomité

REPRESENTANTFORSLAG 8:184 S (2022–2023) OM Å BRYTE BÅNDENE MELLOM UTBYGGER OG UTREDER I KONSEKVENsutredninger OM NATUR OG KLIMA – HØRINGSINNspill

Naturvernforbundet takker for anledningen til å gi innspill til komiteens behandling av denne saken. Vi støtter det framlagte forslaget om å bryte båndene mellom utbygger og utreder i konsekvensutredninger om natur og klima.

Vi mener det er en åpenbar svakhet ved dagens system, der utredningsfirma blir bestilt og betalt av utbygger. Utbygger må kunne sies å ha en underliggende interesse for å kunne gjennomføre sitt planlagt prosjekt og dermed at det ikke blir gjort registreringer som kan føre til at prosjektet endres eller skrinlegges. Utreder på sin side står i et vanskelig avhengighetsforhold der det å avdekke sjelden eller trua natur kan gjøre dem mindre interessante i etterfølgende utredningsprosesser. Som nevnt i forslaget: NRK gjennomførte en undersøkelse i 2021 der bare én av tretten anonyme utredningskonsulenter sa seg «helt upåvirket av hensynet til utbyggerne».

Vi kan ikke ha et system som belønner utredningsfirmaene for å ikke finne verneverdig natur.

Rapporten "Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre", skrevet av NINA, Holth & Winge og NIBR OsloMet for KS i 2022, legger fram 15 forslag. Forslag nummer 13 "Bryte bånd mellom utreder og utbygger" lyder slik: "Tiltaket innebærer at det er det ansvarlige forvaltningsorgan som skal bestille konsekvensutredninger for planer og tiltak. Dermed ligger det ikke noe insitament hos utreder til å utarbeide en konsekvensutredning som lar seg påvirke av utbyggers ønsker. Utbygger skal fremdeles bekoste utredningene, men dette vil skje gjennom gebyrreglementet. Vi foreslår også at det vedtas regler for uavhengig kontroll med konsekvensutredninger."

Vi vil også legge til at Naturvernforbundet ved flere anledninger har bestilt tilleggsutredninger for å supplere konsekvensutredningene i utbyggingssaker. Både for Gjengedalsvassdraget i Sogn og Fjordane og for Garbergelva i Trøndelag ble konsesjonssøknaden om å få bygge vannkraftverk avslått på grunn av funn av trua arter og naturtyper i tilleggsregistreringene. I Øystesevassdraget fant utbyggerens konsulenter (Multiconsult) kun tre rødlistearter i nedre del av vassdraget, mens konsulenter betalt av miljøorganisasjoner i Hordaland (Biofokus) fant fjorten rødlistearter i samme område. Øystesevassdraget er nå verna.

Systemet og kravene må endres, og som et minimum må dette inn:

- Sertifiseringsordning som sikrer tilfredsstillende biologisk og økologisk kompetanse hos kartlegger
- Krav til metode og tidsbruk i felt
- Åpenhet om data og rundt gjennomføring av kartlegging
- Kontroll og kontinuerlig stikkprøvesystem
- Kartlegging må skje i form av bestilling fra myndighetene, som finansieres gjennom gebyr som utbyggeren betaler

Forslaget som nå behandles, gjelder i utgangspunktet konsekvensutredninger av planer og tiltak. Vi vil be Stortinget presisere at det er like nødvendig å bryte båndet mellom tiltakshaver og utreder ved naturkartlegginger i skogbruket. Ingen andre næringer har så stor frihet som denne, noe som skaper store utfordring, jamfør flere store NRK-oppdrag i det siste.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder